

**وضعیت ایران در گزارش سهولت انجام
کسب‌وکار بانک جهانی، ۲۰۱۳**

نام دفتر: گروه مطالعات محیط کسب‌وکار

شماره مسلسل: ۳۲۰۱۲۶۴۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۸/۱۶

دهمین گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی، سال ۲۰۱۳، با عنوان «مقررات هوشمندانه‌تر برای بنگاه‌های کوچک و متوسط» در دوم آبان‌ماه ۱۳۹۱ منتشر شد. این گزارش به سنجش و ارزیابی مقررات کسب‌وکار ۱۸۵ کشور درباره فراهم آوردن شرایط آسان برای انجام کسب‌وکار پرداخته و نتیجه را به صورت رتبه‌بندی کشورها منتشر می‌کند. «شاخص سهولت انجام کسب‌وکار» در این گزارش شامل ۱۰ نماگر است که در جدول ۱ آمده است. در هر نماگر غالباً تعداد رویه‌ها، مدت‌زمان و هزینه لازم جهت انجام هر یک از مراحل کسب‌وکار در هر کشور محاسبه می‌شود.

در گزارش انجام کسب‌وکار سال ۲۰۱۳، رتبه ایران از بین ۱۸۵ کشور، ۱۴۵ محاسبه شده است که وضعیت ایران نسبت به سال ۲۰۱۲ یک رتبه و نسبت به سال ۲۰۱۱، پنج رتبه بدتر شده است.

رتبه ایران در بین ۱۰ نماگر شاخص انجام کسب‌وکار، بیشترین تنزل را در نماگر شروع کسب‌وکار دارد؛ به طوری که از رتبه ۴۳ در گزارش ۲۰۱۱، به رتبه ۸۷ در گزارش ۲۰۱۳ تغییر یافته است. در این میان، ایران در نماگر «حمایت از سرمایه‌گذاران»، از رتبه ۱۶۶ در گزارش ۲۰۱۱ به رتبه ۱۵۰ در گزارش ۲۰۱۳ صعود کرده است. در گزارش ۲۰۱۳، بهترین رتبه ایران در بین نماگرهای گزارش، مربوط به نماگر اجرای قراردادهای با رتبه ۵۳ است. بدترین رتبه نیز مربوط به نماگر «کسب مجوزهای ساخت‌وساز» با رتبه ۱۶۶ است.

جدول ۱. رتبه ایران در میان ۱۸۵ کشور در شاخص‌های گزارش بانک جهانی از سهولت کسب‌وکار طی سه سال اخیر

سال	شاخص انجام کسب‌وکار (رتبه کلی)	شروع کسب‌وکار	کسب مجوزهای ساخت‌وساز	دسترسی به انرژی الکتریکی	ثبات مالکیت	دریافت اعتبار	حمایت از سرمایه‌گذاران	پرداخت مالیات	تجارت خارجی	اجرای قراردادهای	حقوق فصل و رشکستگی	تعداد کشورها
۲۰۱۱	۱۴۰	۴۳	۱۶۲	۱۵۹	۹۶	۱۶۶	۱۱۸	۱۳۱	۴۸	۱۱۷	۱۸۳
۲۰۱۲	۱۴۴	۵۰	۱۶۶	۱۶۴	۱۶۵	۹۷	۱۶۷	۱۲۵	۱۳۹	۵۴	۱۲۵	۱۸۳
۲۰۱۳	۱۴۵	۸۷	۱۶۶	۱۶۳	۱۶۵	۸۳	۱۵۰	۱۲۹	۱۴۲	۵۳	۱۲۶	۱۸۵

لازم به یادآوری است گزارش‌های سالیانه بانک جهانی با عنوان سهولت کسب‌وکار، فقط بخشی از مؤلفه‌های متعدد محیط کسب‌وکار در کشورها را پوشش داده و از نظر روش‌شناسی و نتایج نیز دارای ضعف‌هایی هستند.^۱ علاوه بر این گزارش، همه‌ساله گزارش‌های دیگری نیز توسط نهادهای بین‌المللی منتشر می‌شود که کشورها را از رویکردهای متنوعی

۱. برای نمونه رک: بنیتوا رونادا، «دام‌هایی که باید به هنگام سنجش نهادها از آن دوری کرد؛ آیا گزارش انجام کسب‌وکار به کسب‌وکار لطمه می‌زند؟» در: دهقان بنادکوی و قودجانی، «نقدی بر گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)، شماره مسلسل ۱۰۸۷۳، تیرماه ۱۳۹۰.

نظیر رقابت‌پذیری، آزادی اقتصادی، ریسک‌های اقتصادی، تضمین‌های حقوق مالکیت و... رتبه‌بندی می‌کنند. مخاطب همه این گزارش‌های جهانی، «سرمایه‌گذاران خارجی» هستند.

با توجه به اینکه محیط کسب‌وکار در هر کشور، براساس عواملی همچون عوامل جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی، از تنوع برخوردار است، لازم است «مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار» در ایران تهیه و برای مخاطب «سیاستگذاران اقتصادی ایران» منتشر شود. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۸۹ با تهیه و انتشار «گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار» با کمک تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور به این کار اقدام کرده است. لازم به ذکر است که ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، تدوین و سنجش شاخص‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران را به‌عهدده اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران نهاده است.

جدول ۲. مقایسه رتبه کشورهای حاضر در منطقه سند چشم‌انداز در گزارش سهولت کسب‌وکار سال ۲۰۱۳

رتبه	نام کشور	رتبه	نام کشور
۸۲	کویت	۹	گرجستان
۱۰۶	اردن	۲۲	عربستان سعودی
۱۰۷	پاکستان	۲۶	امارات متحده عربی
۱۱۵	لبنان	۳۲	ارمنستان
۱۱۸	یمن	۳۸	رژیم صهیونیستی
۱۴۱	تاجیکستان	۴۰	قطر
۱۴۴	سوریه	۴۲	بحرین
۱۴۵	ایران	۴۷	عمان
۱۵۴	ازبکستان	۴۹	قزاقستان
۱۶۵	عراق	۶۷	آذربایجان
۱۶۸	افغانستان	۷۰	قرقیزستان
		۷۱	ترکیه